

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.800

Nr. 16

28. decbr.

74. årg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1953

-og Regnen kommer ...

naar og hvor
De ønsker det
fra

VANDINGSANLÆG
-omgaaende Levering
-forlang Brochure,

DANSK VANDINGS INDUSTRI
PROJEKTERING · FABRIKATION
INGENIØR HOLGER ANDERSEN
SNOGHØJ FREDERICIA · TELEFON ERRITSØ 125

SKOVFRØKONTORET

Lavere Priser

paa Landbrugsprodukterne

kræver

større Produktion

brug Trifolium Frø

Egen markkontrolleret Kontraktavl paa Stamfrø af de bedste 1. Kl. Stammer fra Taastrupgaard og fra andre Frøforædlere.

Vor 81. Prislister foreligger og tilsendes gerne paa Forlangende. Henvend Dem til vore Forhandlere eller Kontoret.

4 % Kontantrabat 3 % Mængderabat

AKTIESELSKABET

TRIFOLIUM FRØ

KØBENHAVN

RANDERS

Skovarbejderskolen i Kagerup

afholder kursus i brug og vedligeholdelse af motorsave fra d. 8.—18. dec. 1953 (er fuldttegnet) og fra 5.—15. jan. 1954.

Skovarbejderskolen påtager sig at fremskalfe skovningsværktøj og alt værktøj til filevæksteder. Skovsaves opsmertes for kr. 7.— pr. stk. og files for kr. 10.— pr. stk. Filing foretages kun i meget begrænset omfang. Ved indretning af fileværksteder er Skovarbejderskolen til rådighed med råd og vejledning.

Skovarbejderskolens nye Vejledning i brug og vedligeholdelse af motorsave fås for kr. 1,00 pr. stk. + porto.

P. t. v.
Iver J. Nissen.

Stenvad

Cementstøberi

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle $\triangle$ mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

Brostrøms

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

Krogsgades Cementstøberi

v/ J. C. Halvorsen & sønner

Kontor:

Dannebrogsgade 22, Aarhus

Telefon * 2 55 99

Ny fabrik i Vejlbj

Alt i betonvarer D. S. 400

Det gensidige forsikringselskab

Dansk Plantageforsikringsforening

tegner forsikring for genplantningsværdien for nåletræsplantager overalt i Danmark. — Indskud een gang for alle 1 kr. pr. ha. Årlig præmie pr. ha 30 øre, minimum 2 kr. Vedtægter og indmeldelsesblanketter ved henvendelse til

FORENINGENS KONTOR I VIBORG
Telefon 1340

CLOC

Liqueur
Gin
Whisky

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

TELEFON SKIVE 1080

Alle størrelser i drænrør leveres

TELEFON VIBORG 1330

Verdens
stærkeste
Arbejdsstøvle

CODAN

GULD-SEGL
KVALITET

FROKONTORET

(for undersøgt markfrø)
— Grundlagt 1887 —

KOLDING
Telefon 43

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Telf. 111 Bjerringbro

ALLE

△ MÆRKEDE RØR

Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

v/ C. M. Christiansen, Aarhus

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 273 12

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. Birk ·· Telefon 45 Kjellerup
Efter kl. 17: Rødkjærsgade telefon 14

FØRER KUN △ MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres
FØRLANG TILBUD

Frøaviscentret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 533

Frøavl og frøhandel

Philipsen & Hall A/S

Sct. Mathiasgade 58 · Viborg

Elektriske anlæg
Vandværksanlæg

Telefon 173 og 174

A/S Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive

FRØAVL · FRØHANDEL

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

Normrør

med garantimærket △
Imprægnering
Brøndrør

Drænrør

efter Dansk Standard

A/S FREDERIKSHOLMS TEGL- & KALKVÆRKER

Islands Brygge 22 - København S - C. 282

VÆLG den bedste udsæd

Ved at bruge FDB-Frø af D. L. F.s avl — skabes de bedste muligheder for næste års høstudbytte.

**Samtidig sikrer De Dem frø til en rimelig pris,
og frøafdelingens overskud går tilbage til køberne.**

**I 1953 fik køberne af FDB-Frø tilbagebetalt
537.109 kroner.**

Hjælp med til at forøge overskuddet ved at afgive Deres bestilling tidligt, så ekspeditionen kan blive så økonomisk som mulig.

Bestil derfor FDB-Frø nu i

BRUGSEN

(Foderstofforeningen)

eller hvis De ikke er medlem heraf til

LANDBO- ELLER HUSMANDSFORENINGEN

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmagergade . København K.

AERGLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets

Tidsskrift

Nr. 16

28. decbr. 1953

74. årg.

Tidsskriftet udgår ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlag til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Oplag 19.800 eksemplarer. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr.

Indhold: Tørveproduktionen i 1953. — Litteratur: Nordiske fugle II. - Kulturbilleder fra vestjyske egne. — I få ord.

Tørveproduktionen i 1953

Af konsulent A. Krøigaard.

I 1950, da produktionen af tørvebrændsel i Danmark efter krigsårenes storproduktion var dalet til lidt under en million tons om året, regnede man så småt med, at nu var man nået ned på førkrigstidens niveau, idet det da antoges, at hedeselskabets angivelser for mellemkrigsårenes produktion, 4—500 000 tons årligt, i virkeligheden havde været for lavt ansat. I 1953 har det imidlertid vist sig, at vi er kommet ned på den halve million tons, og at det således først nu er ved at blive »normale« tider for tørveproduktionen i Danmark.

I foråret var vejrforholdene nogenlunde gode, og der kunne for den sags skyld godt være lagt op til en stor produktion af tørvebrændsel, men der var bare ingen, der ville købe, og det ligger lige for, at der ikke blev sat særlig kraft ind på arbejdet. Mange producenter, der havde talt på knapperne, skal — skal ikke, sluttede med »ikke«.

Hen på sommeren vendte billedet. Det blev vedvarende regnvejr, og da det blev klart, at der var blevet fremstillet for lidt brændsel i moserne, fremkom der en vældig efterspørgsel efter tørv, formbrændsel og briketter, men da var det ikke muligt at holde produktionen igang.

At vejrforholdene virkelig var drilagtige, fremgår af omstående tabellariske oversigt, der er udarbejdet på grundlag af Meteorologisk Instituts månedsoversigter, idet de store nedbørsmængder faldt i

Nedbør i april—september 1953.

Millimeter.

	April		Maj		Juni		Juli		August		Septbr.	
	Nor- mal	1953	Nor- mal	1953	Nor- mal	1953	Nor- mal	1953	Nor- mal	1953	Nor- mal	1953
Nordjylland	39	+15	43	+11	44	+30	60	+79	84	+52	56	+8
Midt- og Østjylland	42	+7	43	+18	47	+37	64	+58	84	+35	58	+1
Vestjylland	42	+8	43	+16	48	+11	64	+64	92	+37	70	+3
Sønderjylland	43	+14	46	+32	53	+6	71	+22	92	+36	69	+5
Fyn	40		43	+9	47	+25	61	+7	76	+20	54	+6
Sjælland	37	+6	38	+15	45	+38	63	+5	73	+14	50	+6
Lolland-Falster ...	37	+9	41	+19	47	+27	65	+25	69	+6	50	+7

Jylland, hvor efterspørgslen efter tørv var størst, medens Øerne, der kun havde moderat efterspørgsel, fik mindre regn, således at der godt kunne være oparbejdet en større tørvemængde.

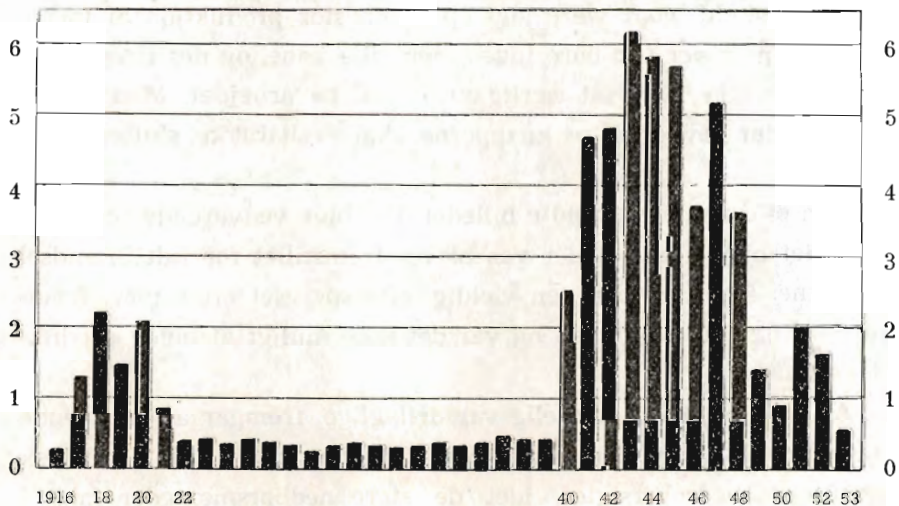
Omkring 1. september udsendte hedeselskabet til alle de virksomheder, der producerede tørv i 1952, og hvis adresser således var kendt, det sædvanlige skema med spørgsmål om produktionens art, størrelse og varighed m. m. samt om antallet af beskæftigede mandlige arbejdere, kvinder og børn under 18 år.

Af de 1769 personer eller virksomheder, der fremstillede tørv i 1952, har kun 989 eller ca. 56 pct. været i gang i 1953. Pr. 15. november var der modtaget besvarelse fra 698 af disse producenter, og

Mill. tons

Tørvetilvirkningen 1916—53

Mill. tons

Tørvetilvirkningen 1953.

Amt	Efter besvarede forespørgsler						Ubesvarede forespørgsler		Anslået produktion til eget forbrug	Samlet produktion 1953	Samlet produktion 1952	Ændring fra 1952 til 1953 %	Beregnet gennemsnitlig beskæftigelse		
	Antal producenter	Vådæltet tørv t	Presetørv t	Skæretørv t	Fræsetørv (tørvesmuld) t	Ialt t	Antal	Beregnet produktion t					Mænd	Kvinder	Børn under 18 år
Hjørring	96	3750	25249	3518	39775	72292	36	14130	5000	91422	186200	÷ 51	605	177	40
Thisted	36	3974	—	—	550	4524	10	1256	3000	8780	17900	÷ 51	46	3	3
Aalborg	100	—	21790	4119	12794	38703	45	17415	5000	61118	142400	÷ 57	380	80	65
Randers	37	20048	3600	797	41432	65877	14	7987	5000	78864	194800	÷ 60	349	149	7
Aarhus	2	40	300	—	—	340	—	—	100	440	1500	÷ 71	4	2	—
Skanderborg	15	4715	2020	—	225	6960	6	2784	1500	11244	25500	÷ 56	66	29	7
Vejle	41	3665	1785	170	13703	19323	25	11782	5000	36105	94900	÷ 62	152	21	8
Viborg	75	15670	7495	1275	15035	39475	19	10000	5000	54475	135000	÷ 60	338	101	71
Ringkøbing	92	9550	7350	707	15577	33184	45	16231	5000	54415	129000	÷ 58	385	86	85
Ribe	60	3725	3072	92	20780	27669	30	13836	4500	46005	102.00	÷ 55	219	10	15
Haderslev	10	12100	—	—	935	13035	4	2614	1000	16649	33100	÷ 50	98	3	4
Tønder	36	4130	1355	—	13418	18903	16	8401	2500	29804	49000	÷ 39	147	10	9
Aabenraa-Søndbg.	35	17495	600	10	10810	28915	16	13217	2500	44632	95400	÷ 54	214	23	3
Jylland ialt	635	98862	74616	10688	185034	369200	266	119653	45100	533953	1207300	÷ 56	3003	694	317
Odense	3	—	—	—	525	525	—	—	100	625	2800	÷ 78	3	—	—
Svendborg	6	1180	50	—	100	1330	1	222	1000	2552	12500	÷ 80	11	—	—
Frederiksborg	5	—	—	—	1000	1000	4	800	100	1900	17900	÷ 89	11	—	—
København	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7500	÷ 100	—	—	—
Holbæk	24	1100	—	—	10905	12005	10	5000	2500	19505	241400	÷ 92	84	24	—
Sorø	7	650	—	—	950	1600	3	686	1000	3286	61400	÷ 95	26	6	—
Præstø	11	32	—	—	2088	2120	5	963	1000	4083	41700	÷ 90	16	9	—
Maribo	7	200	—	—	6550	6750	2	357	1000	8107	34000	÷ 76	37	4	—
Øerne ialt	63	3162	50	—	22118	25330	25	8028	6700	40058	419200	÷ 90	188	43	—
Hele landet	698	102024	74666	10688	207152	394530	291	127681	51800	574011	1626500	÷ 65	3191	737	317

det er dette materiale, der har dannet grundlaget for den nærværende oversigt. For de 291 producenter, hvorfra der ikke forelå oplysninger den 15. november, er produktionen beregnet på grundlag af gennemsnitstallene fra de besvarende producenter. Tallene fra de ca. 75 besvarelser, der er indgået siden nævnte dato, berettiger fuldtud hertil.

Herefter er der i hele landet fremstillet ca. 0,57 millioner tons tørvebrændsel, nemlig ca. 0,53 i Jylland og ca. 0,04 millioner tons på Øerne. Den samlede tilbagegang i forhold til 1952 er ca. 65 pct. fordelt med 56 pct. i Jylland og 90 pct. på Øerne.

Som det ses, er tørveproduktionen på Øerne nu næsten ophørt, og af besvarelserne synes det at fremgå, at de fleste af virksomhederne her ikke har til hensigt at fortsætte i 1954.

I Jylland er produktionen ganske vist gået ned med mere end halvdelen af forrige års tilvirkning, men der kunne utvivlsomt have været afsat et væsentlig større kvantum, og kun de meget uheldige vejrforhold gjorde, at nedgangen blev så stor.

Af figuren, der viser produktionens fordeling på de forskellige arter af tørv, ses, at formtørvene (ælte-, presse- og skæretørvene) i år har udgjort en forholdsvis større andel i den samlede produktion end i de nærmest foregående år. Årsagen hertil er, dels det regnfulde vejr, der særlig går ud over fræsetørvtilvirkningen, dels at den sjællandske fræsetørvproduktion næsten er faldet bort.

Omtalen af efterspørgslen efter tørv kan gøres ganske kort. Næsten enstemmigt lyder besvarelserne: Ingen efterspørgsel i foråret. Rivende efterspørgsel i eftersommeren. Der kunne være solgt flere gange den opnåede produktion. Selv om det må antages, at det i betydelig grad er »den samme efterspørgsel«, der går igen fra virksomhed til virksomhed, er det givet, at der kunne være afsat et større kvantum tørvebrændsel, om det blot havde været muligt at fremstille det, og der kan derfor drages den slutning, at der fremdeles er et marked for godt tørvebrændsel herhjemme.

Ca. 3200 mandlige arbejdere, godt 700 kvinder og godt 300 børn har i 1953 været beskæftiget i tørvemoserne, hvilket er ca. 60 pct. mindre end i 1952. Medens der i fjor fremstilledes ca. 210 tons brænd-

Hedeselskabets Tidsskrift

1953

74. årgang

Udgivet af
Det danske Hedeselskab

Viborg
Carlo Mortensens Bogtrykkeri
1953

Hedesselskabets Tidsskrift

1933

N. C. Nielsen

1933

Det danske H.-de. Selskab

Redaktionsudvalg:
Afdelingsleder, skovrider **B. Steenstrup** (formand),
forstander **N. C. Nielsen**
og civilingeniør **A. Fredborg**.

Redaktør: **Har. Skodshøj**.

1933

Det danske H.-de. Selskab

1933

INDHOLD:

Administration:

	Side
Ved årsskiftet, af Chr. Lüttichau og Niels Basse	2
Repræsentantvalg 1953 . . . . . 137, 235,	279
Årsberetning 1952—53, af Niels Basse 165, 205,	241
Hedeselskabets årsmøde	281
Hedeselskabets regnskab	294

Plantning og skovvæsen:

Indtryk fra besøg i svenske forstplanteskoler, af J. Nyholm	22
En ny planteplov, af Sven Larsen	41
Anvendelse af kunstgødning i skovbruget, af Paul Jensen	79
De samv. Plantningsforeningers årsmøde, ved K. A.	126
Dansk Plantageforsikringsforening, ved D. P.	286
Om rodfordærverangreb, af E. Oksbjerg og G. West-Nielsen	319

Grundforbedring, mose- og engkultur:

Dræningsudgifter kontra skat, af J. Alsted	6
Henvendelse til staten om jordbundsundersøgelser	21
Dræningsforsøg på marskjord, anm. ved Sandahl Skov	57
Ændringer i landvindingsloven, af Niels Basse	67
Bjørnkjær Moses opdyrkning, af Laurids Stigsen	69
Egåens nedre løb, af Niels Basse	373
Landvinding på Mors, af Niels Basse	311
Dræning af Dyrehavegaard, af Niels Basse	334
Opdyrkningsproblemer i Holland, af K. Sandahl Skov	338

Moseindustri:

Fremstilling af formbrændsel, af A. Krøigaard	46
Produktionen af tørvestrøelse i 1952, af A. Krøigaard	53
Tørvebrændsels- og brunkulsproduktionen 1952, belyst ved analyser, af Th. Mogensen	85
Tørveproduktionen i 1953, af A. Krøigaard	347

Litteratur:

Den danske husmand, ved H. S.	11
Småting fra Hernings barndom, ved has.	58
Europas træforsyning, ved C. P.	74
Kalkens virkning på visse jorders fosfattilstand, ved S.	75
Skove over 100 hektar, ved S.	76
Investigation on the water balance in Danish agriculture, ved Sandahl Skov	77
Hedens opdyrkning	113
Bibliographia universalis silviculturae danica II, ved G. B.	118
Hedens opdyrkning i Danmark	341
Hegn og markfred, ved has.	344
Nordiske fugle II, ved has.	352
Kulturbilleder fra vestjydske egne	352

FORFATTERFORTEGNELSE:

	Side
Alsted, J.: Dræningsudgifter kontra skat	6
Andersen, B. S.: Vandingsens virkning, overs. efter Gösta Julén	36
Andersen, K.: De samv. Plantningsforeningers årsmøde	126
Basse, Niels og Chr. Lüttichau: Ved årsskiftet	2
Basse, Niels: Ændringer i landvindingsloven	67
» : Årsberetning 1952—53	165, 205, 241
» : Hedeselskabets sølvbæger	300, 336
» : Egåens nedre løb	303
» : Landvinding på Mors	311
» : Dræning på Dyrhavegaard	334
Bundesen, G.: Den danske skovbrugs litteratur, anm.	118
Fromsejer, Kr.: Jens Hørlück, nekrolog	5
Hove, Th. Th.: Husflid og hjemmeindustri på heden	95
Jensen, Paul: Anvendelse af gødning i skovbruget	79
Kragelund, Th.: Limer og Karbørster	309
Krøigaard, A.: Fremstilling af formbrændsel	46
» : Produktionen af tørvestrøelse i 1952	53
» : Tørveproduktionen i 1953	347
Larsen, C. V. Schledermann Larsen: Fortegnelse over anerkendte kalklejer	99
Larsen, Sven: En ny planteplav	41
Lüttichau, Chr. og Niels Basse: Ved årsskiftet	2
Mogensen, Th.: Tørvebrændsels- og brunkulsproduktionen 1952, be- lyst ved analyser	85
» : Kaliumtallet	123
Nyholm, J.: Indtryk fra besøg i svenske planteskoler	22
Oksbjerg, E. og G. West-Nielsen: Om rodfordærverangreb	319
Petersen, Ditlev: Dansk Plantageforsikringsforening	286
Philipsen, C.: Europas træforsyning	74
Skodshøj, Har. = has.: Den danske husmand, anm.	11
» : Det norske Myrselskap	13
» : Kalkningsforsøgene, anm.	44
» : Småting fra Hernings barndom, anm.	58
» : Kongenshus, Mindepark for Hedens Op- dyrkere	105, 139
» : Hedens Opdyrkning i Danmark, anm.	113, 341
» : Det gamle Kongenshus	115
» : De danske Mergelselskaber	288
» : Hegn og Markfred	344
» : Nordiske fugle II	352
» : Kulturbilleder fra vestjydske egne	352
Skov, K. Sandahl: Dræningsforsøg på marskjord, anmeld.	57
» : Kalkningens virkning på visse jorders fosfat- tilstand, anmeld.	75
» : Investigation on the water balance in Danish agriculture, anmeld.	77
» : Opdyrkningsproblemer i Holland	338
Stigsen, Laur.: Bjørnekjær Moses opdyrkning	69
West-Nielsen, G. og E. Oksbjerg: Om rodfordærverangreb	319

Fortegnelse over hedeselskabets repræsentanter og bestyrelse

Repræsentanter:	År for sidste valg	1. gang valgt
<i>Aabenraa-Sønderborg amter:</i>		
Gårdejer Hans Schmidt, Kollund	(1953)	(1941)
<i>Aalborg amt:</i>		
Rentier N. C. Nielsen, R., Villa Bakkely, Langholt	(1950)	(1914)
Proprietær J. Chr. Welling, »Volstedgaard«, Sebbesund	(1953)	(1953)
<i>Aarhus og Skanderborg amter:</i>		
Proprietær Arentoft, R., Kysinggaard, Odder	(1950)	(1944)
Godsejer A. Pontoppidan, Constantinsborg, Ormslev	(1953)	(1947)
Gårdejer Markus Hansen, Vester Mølle, Skanderborg	(1950)	(1950)
<i>Haderslev-Tønder amter:</i>		
Stiftamtmand Jens Pinholt, R., Dbm., Haderslev (Suppl. valgt til 1956).	(1953)	(1950)
Apoteker J. Kjems, R., Løgumkloster	(1953)	(1941)
<i>Hjørring amt:</i>		
Fhv. havebrugskonsulent P. Chr. Andersen, Svanelundsvej, Hjørring	(1950)	(1950)
Husmand J. Libak Hansen, Taars	(1950)	(1932)
Amtsrådsmedlem, proprietær Aage Holm, R., Eskjær, Tolne	(1953)	(1935)
<i>Randers amt:</i>		
Hofjægermester Chr. Mourier-Petersen, Rugaard, Hyllested	(1950)	(1950)
Gårdejer K. Støvring, Bjergby, Spentrup	(1953)	(1953)
Gårdejer Johs. Grosen, »Vestervang«, Skæring pr. Hjortshøj	(1953)	(1947)
<i>Ribe amt:</i>		
Rentier Søren Johansen, Holsted	(1950)	(1938)
Folketingsmand, gårdejer Olav Øllgaard, Gredstedgaard, Gredstedbro	(1953)	(1941)
Direktør O. Vang Lauridsen, R., Vejen	(1953)	(1935)
<i>Ringkøbing amt:</i>		
Gårdejer Jens Hagelskjær, R., Brandkjærgaard, Ilskov	(1950)	(1944)
Fhv. amtmand A. Karberg, K., Dbm., Rindum, Ringkøbing	(1953)	(1935)
Folketingsmand, konsulent J. E. Foged, Hammerum	(1953)	(1953)

	År for sidste valg	1. gang valgt
<i>Thisted amt:</i>		
Landinspektør N. Smed Søndergaard, Thisted	(1950)	(1950)
Planteskoleejer Oscar Bang, R., Nykøbing Mors	(1953)	(1947)
<i>Vejle amt:</i>		
Kammerherre, hofjægermester F. Neergaard, R., Dbm., Tirsbæk, Vejle	(1950)	(1932)
Forfatter, museumsinspektør Rasmus Mortensen, R., Bybæk, Vejle	(1953)	(1941)
Gårdejer Karl Midtgaard, Herningvej 61, Brande	(1953)	(1947)
<i>Viborg amt:</i>		
Godsejer E. Obel, Haxholm, Laurbjerg	(1950)	(1950)
Kammerherre, hofjægermester Chr. Lüttichau, R., Dbm., Tjele, Ørum Sdrl.	(1953)	(1923)
Fhv. folketingsmand Laust Nørskov, R., Nørskovgaard, Møldrup. <i>Næstformand 1948</i>	(1953)	(1923)
<i>Svendborg amt:</i>		
Redaktør R. Stenbæk, R., Svendborg	(1953)	(1947)
<i>Københavns stad:</i>		
Overretssagfører Axel Hulegaard, R., Dbm., Gl. Torv 14, København K.	(1953)	(1935)
<i>København-Roskilde amter:</i>		
Gårdejer, amtsrådsmedlem P. M. Poulsen, Jersie, L. Skensved	(1953)	(1947)
<i>Frederiksborg amt:</i>		
Proprietær C. F. Lassen, R., Islebjerggaard, Frederikssund	(1950)	(1944)
<i>Odense-Assens amter:</i>		
Forstander Johs. Petersen-Dalum, R., Dbm., Dalum landbrugsskole, Hjallesø	(1950)	(1926)
<i>Holbæk amt:</i>		
Gårdejer, kreditforeningsdirektør Aksel Jensen, R., Dbm., Anker Heegaardsgade 4, København V.	(1950)	(1947)
<i>Sorø amt:</i>		
Godsejer S. Dahl, R., Catrineholm, Slagelse	(1950)	(1947)
<i>Præstø amt:</i>		
Forpagter H. Fabricius, R., Nysø, Præstø	(1950)	(1947)
<i>Maribo amt:</i>		
Stamhusbesidder, hofjægermester J. C. V. V. Grandjean, Vennerslund, Nr. Alslev	(1950)	(1947)
<i>Bornholms amt:</i>		
Amtsrådsmedlem Jac. Jacobsen, Rutsker, Hasle	(1953)	(1947)

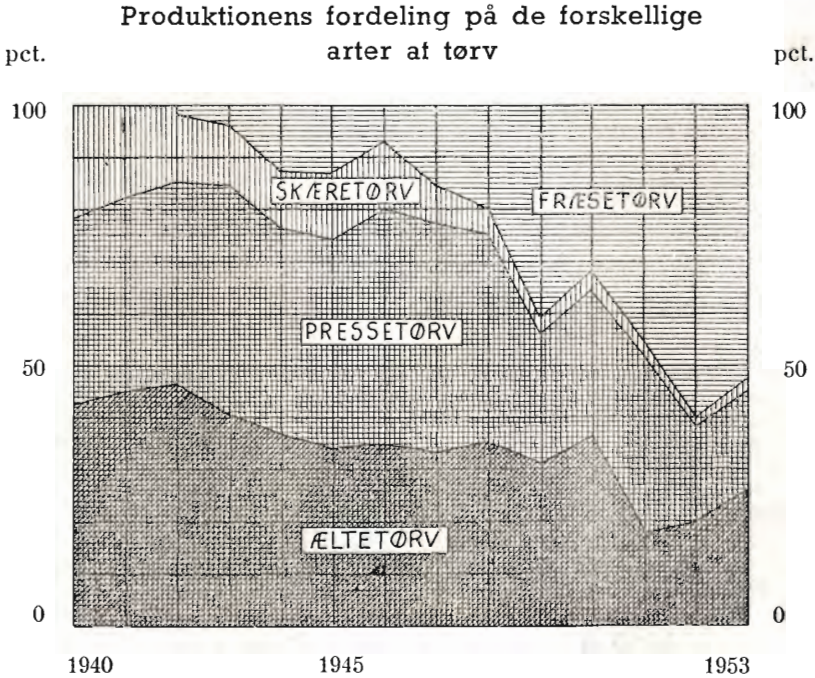
	Ar for sidste valg	1. gang valgt
<i>Valgte af repræsentantskabet:</i>		
Direktør Johs. F. la Cour, R., Pindstrup	(1951)	(1948)
Bankdirektør, borgmester J. J. Paulsen, R., Tønder	(1953)	(1953)
Fhv. folketingsmand J. Kr. Jensen, Lilliendalsvej 12, Brønshøj	(1951)	(1942)
Direktør C. E. Flensborg, R., Dbm., p. p., Viborg	(1952)	(1943)
Husmand P. Nielsen, Tvis	(1952)	(1952)
Gårdejer J. Jespersen, R., Gjødstrup	(1952)	(1949)
Forstander H. Hansen, R., Graasten	(1952)	(1949)
Godsejer, dr. med. & phil. h. c. K. A. Hasselbalch, FM., Borupgaard, Snekkersten	(1953)	(1935)
Gårdejer Marinus Sørensen, Højbro 12, Nykøbing Mors	(1953)	(1941)
Godsejer A. Olufsen, Quistrup, Struer (Valgt i Ringkøbing amt 1938). <i>Formand for repræsentantskabet 1948.</i>	(1953)	(1947)
Fhv. landbrugsminister Jens Sønderup, K., Sønderupgaard, Herborg	(1953)	(1950)
Amtmand K. Friis Jespersen, R., Dbm., Svendborg	(1953)	(1950)

Bestyrelsen:

- Kammerherre, hofjægermester Chr. Lüttichau, R., Dbm.,
Tjele, Ørum Sdr. *Formand.*
Valgt af repræsentantskabet 1952 (1930).
- Godsejer A. Olufsen, Quistrup, Struer.
Formand for repræsentantskabet (1. gang 1948). Næstformand.
- Amtsrådsmedlem, proprietær Aage Holm, R., Eskjær, Tolne.
Valgt af repræsentantskabet 1951 (1948).
- Forstander H. Hansen, R., Graasten.
Valgt af repræsentantskabet 1953 (1953).
- Departementschef P. Stahlschmidt, K., Dbm., landbrugsministeriet,
København K.
Valgt af landbrugsministeriet 1951 (1945).
- Folketingsmand, forstander Fr. Heick, St. Jyndeved.
Valgt af landbrugsministeriet 1951 (1948).
- Afdelingschef L. F. B. Grünfeld, R., finansministeriet, København K.
Valgt af landbrugsministeriet 1951 (1948).
- Fhv. folketingsmand, gårdejer K. Røhr Lauritzen, R., Dbm.,
Demstrupgaard, Sjørsløv.
Valgt af De samvirkende danske Landboforeninger 1951 (1933).
- Husmand Andreas Søndergaard, Outrup, Nykøbing Mors.
Valgt af De samvirkende danske Husmandsforeninger 1951 (1951).

sel pr. mandlig arbejder, har tallet i år været 180 tons, hvilket skyldes det dårlige vejr og fræsetørvproduktionens relative tilbagegang.

Tørvehandelen var fuldstændig fri, og til trods for, at tørv hen på efteråret blev en »mangelvare«, foreligger der intet om, at der

nogetsteds blev gjort forsøg på at opnå urimelige priser. Det kneb derimod nogle steder med at få tørvene tørre nok, inden vognmændene afhentede dem. Prisen på tørv og formbrændsel har de fleste steder ligget fra 40 til 50 kr. pr. ton ab fabrik.

Der er i 1953 ialt fremstillet henimod 300 000 tons fræsetørv (tørvesmuld). Produktionen af færdigt formbrændsel og tørvebriketter ligger imidlertid på godt 300 000 tons, og til tørringen af en del af denne produktion er der medgået ikke uvæsentlige brændselsmængder. Forklaringen på denne forskel, er den simple, at der — især på Sjælland — ved årets begyndelse fandtes ret betydelige oplag af smuld fra året forud, fordi efterspørgslen da svigtede, hvorfor man ikke ville afse penge på at brikettere materiale, der ikke kunne sælges. Alle disse beholdninger kunne realiseres i år, og dette har for

adskillige virksomheders vedkommende nedbragt det tab, som produktionen i 1952 sluttede med.

LITTERATUR

Nordiske fugle II,

Henning Anthon og Jan Boetius (Gyldendal).

Igen har fuglevenner fået en stor gave. På anden måde kan man nemlig ikke modtage den nye bog af *Henning Anthon og Jan Boetius*, som Gyldendal har udsendt.

Denne gang behandles ordenerne: Rovfugle, hønsefugle, duefugle, gøgefugle, ugler, sejlerfugle, natravne, skrigefugle og spættefugle. 76 farveplancher gengiver med minutiøs omhu de forskellige fugle, i mange tilfælde er der endda gengivelser af både unge og ældre og hanner og hunner. Disse farvegengivelser fortjener den højeste ros — det kan vist ikke gøres bedre. Desuden findes et næsten ligeså stort antal tegninger i sort og en serie vignetter, der viser fuglenes karakteristiske omrids under flugten.

Hver enkelt fugls udbredelse og levevis er omtalt, dens vandringer gøres der rede for, og er der særlige karakteristika for den, er det særlig fremhævet.

Det er en dejlig håndbog for enhver fugleelsker.

has.

Kulturbilleder fra vestjydske egne,

2. bd., af *Niels Mølgaard, Lemvig.*

252 s., ill., eget forlag.

Vore kulturhistoriske forfattere er flittige, og hver for sig beriger de vor viden om fortiden. For hver enkelt sognehistorie og egnehistorie, der fremkommer, dukker småting og detaljer frem, som føjer ting til forståelse af sammenhængen i vor historie og vort samfundslivs udvikling. Mest værdifuldt er sådant, når det er erindringer om oplevelser i menneskers og slægters historie. Det er dette, Niels Mølgaard har bygget sin 3. bog om Lemvigegnen op på. Den er fyldt med levende småtræk, samlet fra hans egen og fra ældre folks »huske« og kædet sammen med et skønsomt uddrag af tidligere trykte kilder.

Størst interesse knytter sig til Niels Mølgaards skildringer af hedeopdyrkerne og disses kår. Mange af dem har han kendt som dreng og ung mand og senere som konsulent fulgt i det daglige arbejde, og når han nu gengiver beretningen om deres sejr over lyng, hede og mose rummer disse beretninger selvoplevethedens ægthed. En del af disse personer, der omtales, er hædrede i Kongenshus Mindepark — og når man nu læser om dem

i Niels Mølgaards fremstilling, understreges det, at det er med rette, deres navne er med i mindeparken. Det er bedrifter, disse mænd og kvinder har øvet. En særlig interesse har de mange gengivelser af gamle udtryk knyttet til landbruget, idet der næppe vil gå mange år, før de fleste af dem er ukendte og i hvert fald ikke mere i brug. Det gælder f. eks.: »lagt lav«, der bruges om en, der slår sig sammen med en anden, så de kan bruge et par stude i fællesskab. Det gælder: »æ tront«, trærenden som ledte vandingsvandet over en å, »stormaanedsmarkedet« i Holstebro om det 2 dages oktobermarked, »haar si hjöle«, d. v. s. banke æggen tyndt ud med en hammer . . . sådan kan der nævnes en lang række udtryk.

I bogen findes værdifulde bidrag til ædruelighedssagens historie, idet Mølgaard skildrer en del af arbejdet for afholdssagen ved at omtale nogle af de landskendte afholdsagitorer fra egnen.

Niels Mølgarads to tidligere bøger om Lemvig-egnen og dens befolkning har været yderst læseværdige — et udtryk herfor, at de omtrent er udsolgte — og der er ingen tvivl om, at også denne tredje bog vil få en god modtagelse.

I få ord —

*   *   *

Hedeselskabets forretningsførere

Forretningsføreren for *Vodder* distrikt, gårdejer *Jens Barsballe*, *Vodder*, *Frifelt*, har ønsket at blive fritaget for dette hverv, som derefter er overtaget af gårdbestyrer *Broder Thyssen*, *Vodder*, *Frifelt*.

*

Ingeniør Kristian Thomsens Rejselegat og *Civilingeniør Jens Parbo's Rejselegat* uddeler i marts måned 1954 i forening et samlet rejsestipendium på indtil 2000 kr. til en studierejse i kulturteknisk vandbygning.

Stipendiet vil fortrinsvis blive tildelt en civilingeniør, der enten har haft kulturteknisk vandbygning som specialfag til eksamen eller hovedsagelig arbejder med kulturtekniske opgaver. Dog kan stipendiet efter omstændighederne også tildeles andre, der virker på den kulturtekniske vandbygnings område.

Det er stipendiantens ufravigelige pligt at aflægge fyldestgørende beretning om studierejsen efter hjemkomsten.

Ansøgning, bilagt afskrift af eksamensbevis m. v. og indeholdende oplysninger om den påtænkte rejses formål og udstrækning, stiles til legatbestyrelserne og indsendes senest 1. februar 1954 til hedeselskabets kulturtekniske afdeling, *Viborg*.

*

Af Statistisk Departements opgørelse fremgår det, at der i jagtsæsonen i fjor er nedlagt 21 000 stk. hjortevildt mod 18 600 året før, 360 000 harer

mod 400 000, 341 000 agerhøns mod 390 000, 349 000 fasaner mod 359 000, 225 000 skovduer mod 205 000, 403 000 ænder mod 378 000, 33 700 ræve mod 29 400 og 3000 grævlinge mod 2460.

Af *urfugle* er der skudt 700 mod 840 stk.

*

Skovarbejder *Kaj Hermansen*, Kvols, som til daglig arbejder i plantagen Dalgas, har på et kursus tilrettelagt af Skovarbejderskolen opnået 1. pr. for filen og savning.

*

Afdelingsleder, civilingeniør *Frode Ebert* er valgt som formand for bestyrelsen af såvel »Ingeniør Kr. Thomsens Rejselegat« som »Civilingeniør Jens Parbo's Rejselegat«.

*

Borris plantage udbetaler i år 8 % i udbytte.

*

Drænrør til Finland

En undersøgelse har vist, at ca. 1,4 mill. hektar af Finlands jord trænger til dræning. Hidtil er 90 % af al dræning i Finland udført med åbne grøfter, hvoraf der findes ialt ca. 1,6 mill. km. Den overhåndtagende anvendelse af maskiner medfører imidlertid, at man nu søger at gå over til andre former for dræning end med åbne grøfter. Fra Danmark finder der for tiden en betydelig import sted af teglstens-drænrør, idet Finland kun vanskeligt selv kan fremstille de tilstrækkelige mængder. 50 % af alle drænledninger er i de sidste år udført med drænrør af teglsten og 15 % af drænrør af træ og resten på anden måde, hovedsagelig ved pakninger af kvas.

I Finland dræner man gennemgående 30—50 cm dybere end i Danmark og Sverige. En metodisk undersøgelse af dræningsresultaterne har ejendommeligt nok vist, at dræningens virkning på afgrøderne ikke har vist så store resultater, som ventet. Foreløbig tilskriver man dog dette, at man samtidig har fordoblet pløjedybden i løbet af den sidste snes år.

*

Den nordiske Skovkongres afholdes i 1954 i *Finland* i dagene 6., 7. og 8. juli.

*

Løgstør og omegns plantningsforening har i år udleveret 214 000 nåletræer og 72 000 løvtræer, en fremgang på 30 % i forhold til året før. Til forskellige nyplantninger er der leveret gratis planter for 900 kr.

*

EN BRÆNDEOVN

*De vil faa
fornøjelse af*

Der er altid en RIBE-
model til formålet.

Ønsker De en brændeovn, brænde-
kamin, brændekomfur eller tørveovn
— så tal med en RIBE-forhandler —
eller skriv efter brochure.

RIBE JERNSTØBERI A/S

RIBE — TELF. 261 (3 LIN.)

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)

Kontor i Karup

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (3 lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening

Vesterbrogade 15
København V.

Telef. 6659 - 5974

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer.

Tjæreborg cementstøberi,

Hurtig levering. Telefon 21. Reel betjening.

Røde DRÆNRØR

fra 2"-12" haves
altid på lager
Forlang tilbud

»Sofienlund«

Teglværk
Telefon 10 Ulstrup

AKTIESELSKABET

SKARREHAGE MOLERVÆRK

Landbrugslotteriet

udlodder årligt
kr. 5.485.620

Største gevinst
2 gange årligt
kr. 80.000

FRÆSNING

af eng og mose udføres med Diesel-traktorer
til konkurrencedygtige priser.

Johs. Kirk, Svejstrup pr. Bjerregrav — Telefon Raasted 107

NB. Mangeårig fræssetøier ved hedeselskabet, hvorfra fineste
anbefaling foreligger

Traktorer - Landbrugsredskaber
Landbrugsvogne - Automobiler
Reserve dele - Tilbehør
Traktor-,
Automobil-, og Maskinværksted

A. Philipsen Akts.

Tlf. 532

Vesterbrogade 7—9, Viborg

Tlf. 1064

AALBORG
AKVAVIT

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor
Ølgod

Telefon 58

Telefon 59

Hede-, mose- og engpløjning

med 24" Fraugdepløv — plantepløjning, kniv-
harvning samt rydning af hegn og granstød.

K. Jørgensen, Jyllandsgade 11, tlf. Grindsted 288

**Mejeriernes og Landbrugets
ULYKKESFORSIKRING**

Telefon Minerva 350
Gensidigt selskab

Ansvarsforsikring

Vester Farimagsgade 19
København V.

Automobilforsikring

Randers

**MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK**

v| Marius Ødum
Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun $\triangle$ mærkede varer føres
Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

**Hulkjærhus
Planteskole**

RØDKJÆRSBRO
Telefon Ans 25

*Planter til skove,
læhegn og haver*

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

RØDE DRÆNRØR
føres altid på lager fra 2" til 8" - Tilbud til tjeneste
A/S GAMMELGAARD TEGLVÆRK
Telefon 187 . Skive

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871

Aarhus: Hovedkontor
København: Nygade 1

Aktiekapital og Reserver
andraget ialt ca. Kr. 23.100.000.—

Røde drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telefon 67 Ulstrup

H. Theut

VIBORG - Tlf. 1559 . 1560

Brunkul - Mergel - Kalk

Midtjydske Brunkul Industri

Tlf. Kølkeer 28 x

Katrinebjerg Teglværk

Tlf. Hejnsvig 17

Mursten - Drænrør

**Teglværkernes
SALGSKONTOR**

ESBJERG

Telefon 265 . 546

Drænrør

2" - 15"

Mursten - Tagsten

**Kaas-
Briketter**

Hovedforhandler:

**Nordjyllands
Kulkompani**
Nørresundby
Tlf. 4227 . 4228

Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11

**Herning Hede-
& Discontobank**

10-12 $\frac{1}{2}$, 2 $\frac{1}{2}$ -5
Telefon 5 . 273 . 720

**Tårnslosten
Drænrør
Blumadæk
Tagsten
Mursten**

KÄHLERS Teglværk
Korsør

Aktieselskabet
L. Hammerich & Co.
Specialforretning i bygningartikler
Grundlagt 1854 . Tlf. 2 71 55 (3 lin.)
Aarhus

ANVEND TORVESTROELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med flintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestroelse (»hundekød«) omkring stødfugerne.

Spørg hedeelskabet

A/s Fiskbæk Briketfabrik

Herborg 12

Jydsk Skovfrø

Løndal pr. Addit - Tlf. Burgårde 6 u

Frøindsamling i godkendte og udvalgte bevoksninger
Alt frø leveres med angivelse af afstamning og spireevne
Klængning og opbevaring for skovdistrikter

Prisliste sendes på forlangende

RESENBRO

CEMENTSTØBERI

v/ Ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima betonrør efter dansk
ingeniørforenings normer

Mrk. $\triangle$ i alle gangbare dimen-
sioner fra 10-60 cm såvel med
som uden mufte

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør

i størrelse fra 2 til 15 tommer . Indhent tilbud Tlf. Højslev 3

HAMMERUM HERREDS

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 6

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Alle arter jordbrugskalk -

SKANDINAVISK KALK & KRIDT 1/3

Hasseris - Aalborg telefon 9253 - Alba 10650

Værket telefon Sdr. Tranders 110

Katalog sendes
gratis paa
Forlangende

Røde
drænrør
2" - 12"

● Fredenshøj Teglværk
Aabenraa . Telefon 2127

PALUDANS PLANTESKOLE

- - - KLARSKOV - - -

130 tdr. land

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétræer

Forlang prisliste

TELEFON KLARSKOV NR. 9

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby . Telf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

Rødkjærbro Cementvarefabrik
ved I. T. Birk . . . . . Telef. Rødkjærbro 14

FØRER KUN $\triangle$ MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres

Forlang tilbud

Trifolium Frø

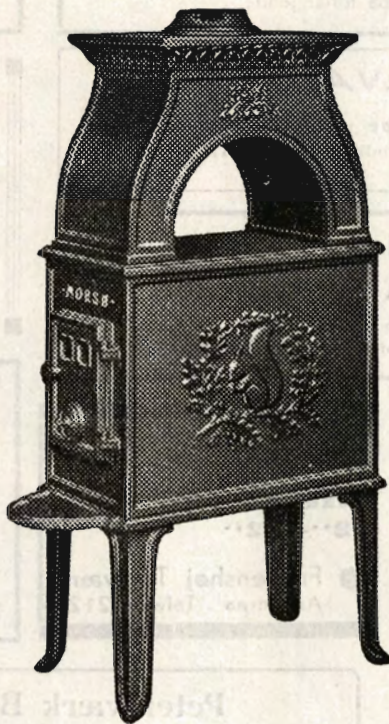

KØBENHAVN

RANDERS

Marsø Støbejerns

AKTIESELSKABET
N.A. Christensen & Co.
KØL HOFLEVERANDØR
NYKØBBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, skovrider B. Steenstrup (formand),
forstander N. C. Nielsen og civilingeniør A. Fredborg.

Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri, Viborg